

De Keignaert

Johan Broidioi

De Keignaert is wereldberoemd in Zandvoorde. Je kunt er (rol & ijs)schaatsen, hengelen, wandelen en wat niet nog. "Keignaert" is zowel een familienaam als de naam van een geologisch gesproken uiterst jong poldermeertje. In haar diepten woont de keignaertduivel ... Die zorgde er zo'n 10 jaar geleden voor, dat het plan van toenmalig schepen Achtergaele om naar het voorbeeld van 't Bosje, de oevers vast te leggen met azobé-paaltjes, de dieperik in ging. Daar was wel een kloeke actie van vzw De Kreken voor nodig. Een proces, een klassering en wat gewemel achter de schermen om concreet te zijn. Achteraf kwam er nog een deklassering en daarbovenop een hernieuwde klassering bij.

Ondertussen ligt de Keignaert er nog bij als altijd. Als altijd? Dat is niet helemaal zo, eerlijk gezegd. Die paaltjes bvb zijn er alweer uit.

Maar de chronologie heeft zo zijn rechten, dus laat ons starten aan de wieg.

Om te beginnen is het veranderingsproces al begonnen direct na Keignaerts geboorte. Zoals wellicht algemeen geweten, is de Keignaert een restant uit de godsdienstoorlogen en het Beleg van Oostende van 1600 tot 1603. De duinen ten noorden van Oostende werden toen doorgestoken en het zeewater schuurde in de daaropvolgende jaren respectabele kreken en geulen uit in het achterliggende polderland. Een dorp als St-Catharina verdween erdoor in de golven. Ook Zandvoorde had al natte voeten.

Toen de oorlog voorbij was, lag daar de Keignaert: groot, breed, diep en gevaarlijk. In de daaropvolgende jaren werd door een systeem van dijken het overstroomde schorregebied teruggenomen op de zee. Dwars door het midden van de Keignaert werd ook een dijk gelegd waarop nu de Grintweg loopt.

Sinds die tijd stroomt er alleen nog zoet water doorheen de Keignaert. En doorheen die paar eeuwen was er onvermijdelijk erosie: de oevers kalfden af, slijkdeeltjes kwamen van overal meegevoerd. En de plaatselijk tot 10 meter diepe Keignaert werd wat hij nu is: een brede, open en vrij ondiepe kreek.

In de zeventiger jaren kwamen er andere ingrepen: de hele noordoostelijke oever werd een bouwwerf. Momenteel kunnen we daar **vier grote zones** in onderscheiden.

De **eerste, beginnend vanaan de Grintwegdijk, achter de WIH-wijk tot aan de parkzone van de Gelukkige Haardwijk**. Dit stuk ziet er natuurlijk uit. Met zijn nog brede rietkragen, zijn langzaam oplopende grasvelden waarin 's zomers fluitekruid, pastinaak, rode klaver e.a. voor een bont bloemenmozaïek zorgen. Maar schijn bedriegt: deze oever verbergt een natuurkatastrofe: de ooit zeer brede rietvelden werden met een bulldozer platgewalst en de overtollige grond na de bouw van de WIH-wijk werd simpelweg het water ingeveegd. Toch, het moet gezegd, is de huidige natuurwaarde van deze oeverzone nog aanzienlijk. Er groeit nog pinksterbloem (waar vind je die nog?), klavervreter en er vliegen en springen enkele minder algemene (zelfs één bedreigde) vlinder- en sprinkhanesoorten.

Over de **volgende twee zones** kunnen we veel korter zijn: de **eerste is een parkzone** achter de wijk Gelukkige Haard. En dit park wordt beheerd zoals dat doorgaans gebeurt met parken. D.w.z. gazonnen die wekelijks gemaaid worden, dode takken en bomen die ijverig verwijderd worden, een spuitje vergif hier, een partijtje omgespit daar ... Kortom: natuurvriendelijk beheer. Eén groot pluspunt evenwel: door de bomen en struiken ontstond een flinke gordel schaamgroen die de bebouwing esthetisch afschermt van de Keignaert.

De **derde zone is de rolschaatspiste en het grasveld ernaast**. Om (weeral) eerlijk te zijn: Zandvoorde moet fier zijn op de sportieve prestaties die daar geleverd worden maar vanuit natuurlijk standpunt is dit een vloek. Hier bevindt zich trouwens ook het enige stuk "aanlegkade".

Het laatste stuk zit geprangd tussen de

Keignaert, het grasveld aan de rolschaatspiste, de prefab-wijk en de Kapittelstraat. En het zit ook geprangd tussen twee meningen.

De verparkings-mening die wil dat de gazonnen netjes afgereden worden, dat er bloemenperkjes komen, misschien zelfs verlichtingspalen?

En het groene standpunt: laat de oevers tussen het wandelpad en de Keignaert vrijuit evolveren. En de gazonnen moeten zó beheerd worden dat er bloemenrijke natuurgraslanden ontstaan. Met hier en daar een struikje of partijtje bomen, dat mag ja. In de beginfase (eerste drie, vier jaar) zal daarvoor regelmatig moeten gemaaid worden met verwijdering van het maaisel om de bodem een beetje te versralen. Want die is momenteel veel te verrijkt met hondpoep, maaisel van vorige beurten, zwerfvuil enz. Op termijn zit er een tweede terrein in als aan de andere zijde tegenaan de Grintweg.

En laat ons het overzicht van de noordoostelijke oever afsluiten met een andere twistappel. Die die wil dat er een verhard wandelpad komt achter de WIH-kant. Dit is een eerlijk artikel. Mijn eerlijke mening daarover is: *née*.

Zo'n wandelpad veronderstelt een wegverharding met in het beste geval grint, schelpengruis of verhakseld snoeihout. Graafwerken, opnieuw verstoring van flora en fauna, plaatselijke verrijking van de grond, wekelijkse maaibeurt van een strook gras aan weerszijden, later wellicht banken en lantaarnpalen. Dan is de huidige situatie veruit te verkiezen: een natuurlijk gebaad pad doorheen het gras. Waarover iedereen luxueus kan slenteren, lage schoenen en kinderwagens inbegrepen, zonder slijkt toestanden. U gelooft het niet? U bewijst daarmee dat u daar nauwelijks langskomt. Ikzelf kom er zowat wekelijks en zelfs na het klie dernatte voorjaar van 1995 was het er gemoedelijk wandelen.

We hadden het over veranderingen. Hierna volgt er een die kan tellen. Enkele illegaaltjes van een tweetal oeverbewoners tegenaan de Grintweg laten we hier onbesproken.

Want we arriveren aan de zuidwestkant, de "overkant". De kant die hoofdzakelijk in handen is van twee Van's: Van Middeltem en Van Moerkerke. Ook hier stond de tijd niet stil. Want nog slechts weinige jaren geleden werden hier hele akkers van Van Middeltem met een zware bulldozer aangepakt. Niveauverschillen

weggeduwd, reliëf herkneet ... Kortom, heel de wereld is aarde, het enige dat hier gebeurde was eventjes het "verleggen" ervan ...!

En precies hier gebeurt het onvoorzienbare. Met de laatste verkiezingen komt een milieuschepen aan het roer die natuur niet alleen als een welluidende klank over de lippen laat rollen, maar er voor het eerst in de Oostendse geschiedenis ook echt werk van maakt. De stad koopt een kleine 3 Ha van deze herboetseerde grond! Dit is zonder weerga. Mét het koopcontract wordt terzeldertijd een overeenkomst gesloten om bijkomend nog zowat 7 Ha van dezelfde eigenaars te kopen in de komende twee jaar. Dit alles met de uitdrukkelijke bedoeling er een natuurgebied van te maken. Lichsjes wild!

Bedoeling is om het beheer ervan over te dragen aan een gespecialiseerde instelling. Het Stadsbestuur heeft inderdaad niet voldoende stielkennis in huis om op deze akkers een beheer op te zetten en vol te houden dat tot de ontwikkeling van een natuurreservaat moet leiden. Daarvoor wordt gedacht aan Natuurreservaten vzw, Vlaanderens grootste natuurvereniging. Die verspreid over Vlaanderen zowat 150 natuurreservaten beheert met een gezamenlijke oppervlakte van om en bij de 4.000 Ha waarvan 1.750 Ha in eigendom.

Als alles volgens plan verloopt, kunnen binnenkort eerst 3 en later 10 Ha Keignaertoever evolueren tot wat ze lang geleden ooit geweest zijn: drassige graslanden waarop het goed leven is voor puit en pad, voor meerkoet en salamander, voor libel en vriezegans ... Want vriezegansen (rotgansen en andere in 't vogeljargon) kunnen het uithangbord worden voor dit nieuwe reservaatgebied: ze landen er nu soms al.

Een natuurreservatenpad gaat echter zelden over rozen. Er is ook tegenkanting.

De landbouwlobbies doen natuurlijk moeilijk. Dat doen ze bij voortduring bij elk groen initiatief. Telkens weer geven ze volop tegengas tegen MestAktiePlan, Ontwerp Structuurplan van de Kust, Groene Hoofdstructuur Vlaanderen, Projekten voor bosuitbreiding enz. Betere zondebokken voor de crisis (die er echt wel is) in de Vlaamse land- en tuinbouw kunnen het ABS en de Boerenbond zich niet dromen. Dat de echte oorzaken van deze crisis

daarbij eens te meer niet vernoemd noch aangepakt worden, is een trieste konstante in het Vlaamse landbouwbeleid. Deze discussie ten gronde voeren is hier niet gepast. Misschien alleen deze ene anomalie eens in de verf zetten: het "rode" gevaar van Marokkaanse tomaten ...

Het antwoord van organisaties als de Boerenbond op de crisis was er altijd een van specialiseren en intensiveren. Op vandaag is duidelijk dat zowat elke "wonderspecialisatie" over zijn maximum zit. De witloofteelt, de tomaten, de varkens, de leghennen ... Stuk voor stuk sektoren in moeilijkheden.

Momenteel zijn de Vlaamse tuinders boos op Marokkaanse tomaten. Ondertussen verstoken wij hier kolossale hoeveelheden dure olie om het jaarrond Belgische tomaten op tafel te hebben en dwingen we de Marokkanen om shit aan te planten als "exportprodukt".

De Vlaamse tuinbouw bestaat voor een groot deel nog dankzij de export. Als er dan plots een omgekeerd proces op gang komt, roept men moord en brand. Zijn de zuiderse landen misschien niet zoveel beter geplaatst om jaar in jaar uit tomaten te kweken...?

Nogmaals, deze discussie past niet in dit Keignaertartikel, dus we houden het hierbij.

De landbouwlobbies doen natuurlijk moeilijk. *"Akkers worden aan de landbouw onttrokken"*. En: *"De gewestplannen gaven elke partij wat haar toekwam en nu wordt dat evenwicht verstoord"*. Patatie, patata. Eén korte riposte volstaat ruimschoots: wáár waren de landbouwbelangen toen gemeenteraadslid Oscar Vermote (zaliger gedachtenis) bij het afsluiten van een vruchtbare carrière zijn vele hectares akkers en weiden tot woongebied (B.P.A. Bahnhof) liet omvormen? Dé (enige) stem van de Oostendse landbouwbelangen in de gemeenteraad verkiest muntgekletter op tarwegeritsel! Nog een tekeningetje?

Bijna drie hectares reservaat! Daar waren we gebleven. Voorlopig kunnen we ook niet veel verder. Tot hier is vadertje tijd gekomen.

Maar voor het begin van een schrikkeljaar is dat al verschrikkelijk ver!

Johan Broidioi
nieuwjaar 1996